

Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 69
131 07 Nacka

mmd.nacka.avdelning3@dom.se

Mål M 7575-17

Cemeta AB. Ansökan om tillstånd till fortsatt och utökad täktverksamhet samt vattenverksamhet vid Slite, Gotlands kommun

Överklagande av Mark- och miljödomstolens beslut 2020-01-17

Naturskyddsföreningen Gotland överklagar härmed Mark- och miljödomstolens beslut. Skälet är att vi anser att domstolen inte har dömt rätt och att den bortser från väsentliga argument som framförts av motparterna inklusive vår förening.

Vi yrkar att Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd då vi menar att det finns anledning att betvivla riktigheten av mark- och miljödomstolens beslut.

Våra yrkanden (i enlighet med vårt yttrande 2018-10-31 över ansökan):

*Vi yrkar **i första hand** att ansökan avslås i sin helhet med hänsyn till risk för betydande negativ påverkan på områdets höga naturvärden, vatten och utsläpp till luft.*

*Vi yrkar **i andra hand** att ansökan bifalles endast under förutsättning att bolaget kan garantera att Tingstäde träsk vatten inte påverkas av täktverksamheten och att täktverksamheten begränsas i tid, volym och geografisk utbredning för att minska riskerna och begränsa skadorna på natur, vatten och luft.*

Vi refererar till vårt yttrande 2018-10-31 och står fast vid detta.

Vidare har vi följande anmärkningar mot Mark- och miljödomstolens beslut som vi anser motiverar att ärendet tas upp till ny prövning (samma avsnittsnumrering som i domen).

7.4 Miljökonsekvensbeskrivning och övrig utredning

Domstolen skriver i domen (sidan 139) att den hydrogeologiska modellen som använts enligt domstolens bedömning är lämplig och väl utförd i fråga om modelluppbyggnad och kalibrering samt validering/verifiering. Enligt domstolens bedömning är såväl grundvattenmodellen som de utredningar som i sin tur utgår från modellen tillräckligt heltäckande och tillförlitliga för att kunna ligga till grund för prövningen av ansökan. Vad som anförts av bland annat Naturvårdsverket och Länsstyrelsen i denna del föranleder ingen annan bedömning enligt domstolen.

Som vi anført i vårt yttrande anser vi att grundvattenmodellen, vars resultat ansökan vilar på, är just en modell och en förenklad bild av verkligheten, en av många tänkbara. Det framgår av ansökan att en begränsad kalibrering utförts av modellen, att det studerade systemet är mycket komplext och att bergmassans egenskaper är heterogena, att det finns flera möjliga lösningar för kalibreringen och att flera olika alternativa beskrivningar är möjliga.

Vi anser att Cementas slutsatser om påverkan på yt- och grundvatten är osäkra och efterlyser en bedömning av oberoende sakkunnig. Vi påminner om erfarenheterna från Nordkalks och SMA:s ansökningar om kalkstensbrytning vid Bunge på norra Gotland där olika hydrogeologiska konsulter kom till motsatta slutsatser om påverkan på vatten av de sökta verksamheterna.

Vi anser det anmärkningsvärt att domstolen bortser från Naturvårdsverkets och Länsstyrelsens argument att grundvattenmodellen inte med tillräcklig noggrannhet kan beskriva berggrundens verkliga uppbyggnad och sprickighet och resulterande vattenflöden. Modellen bygger enligt Cementa på beräkningar i ett rutnät med 100 x 100 m sida, medan den verkliga geologin och de vattenförande zonerna enligt bland andra Naturvårdsverket måste studeras i mycket mindre skala för att motsvara verkliga förhållanden. Detta har vi också framfört i vårt yttrande.

Vi anser i likhet med bland andra Naturvårdsverket att beräkningarna i sig är gjorda på ett godtagbart sätt, men att osäkerheten i tolkningen av beräkningarna och bedömningen av hur vattenflödena påverkas gör att försiktighetsprincipen måste gälla och att tillstånd inte kan ges.

7.3.3 Påverkan på grundvatten

Domstolen skriver att vad gäller ytvattenförekomst följer av praxis att status ska bedömas med utgångspunkt i ett underlag som är representativt för vattenförekomsten som helhet, och att motsvarande synsätt bör anläggas beträffande grundvattenförekomster.

Vi anser i motsats till domstolen att hänsyn måste tas till den lokala påverkan på yt- respektive grundvatten med hänsyn till riskerna för negativ påverkan på bland annat växtlivet och vattentillgången i brunnar.

Vi anser vidare att större hänsyn måste tas till planerad fördjupning och utökning av täkten och den påverkan som detta kan medföra, än vad som framgår av domen.

7.3.4 Annan påverkan på grund- och ytvatten

Domstolen skriver att det huvudsakliga vattentillskottet till Tingstäde träsk bedöms utgöras av direkt nederbörd över sjön samt tillrinning av ytvatten och ytnära grundvatten runt sjön och att de huvudsakliga förlusterna utgörs av avdunstning, utflöde av ytvatten samt det kommunala vattenuttaget. Till detta kommer ett flöde av grundvatten in och ut genom sjöbotten vilket enligt upprättad modell bedöms vara mindre än 1 % av den totala vattenbalansen. Domstolen skriver att det endast är detta grundvattenflöde som potentiellt kan påverkas av den ansökta verksamheten.

Vi anser att bedömningen av flödet in och ut genom sjöbotten är osäker, och inte förklarar till exempel de mäktiga bankarna av kalkbleke i sjön som på sina håll uppgår till flera meter och som enligt bland annat Naturvårdsverket och Länsstyrelsen tyder på betydande hydraulisk konduktivitet i delar av sjön.

Vi konstaterar vidare att domstolen bortser från att fördjupningen av brottet enligt ansökan skär igenom flera vattenförande lager med förbindelse till Tingstäde träsk. Se vårt yttrande över ansökan.

7.8.6 Kallgatburg

Domstolen skriver i fråga om väddnätfjärilen att utförda inventeringar visar att det finns en teoretisk risk för påverkan från ett utökat brytområde genom att fjärilens värdväxt ängsvädd går förlorad inom själva brytområdet, och att Artdatabanken framhållit att lokalen vid File Hajdar sannolikt är en central språngbräda vid en återkolonisering efter lokala utdöenden som skett efter nedgången år 2018. Domstolen anser att det endast är en begränsad del av väddnätfjärilens habitat nära brottet på File Hajdar som kommer att gå förlorad genom det utvidgade brytområdet och att det har framkommit att väddnätfjärilen kan flyga väsentligt längre sträckor än vad som tidigare har varit känt vilket får antas innebära att metapopulationen är mindre beroende av att habitaterna ligger nära varandra.

Vi anser att varje förlust av värdväxten ängsvädd är allvarlig med hänsyn till den hotade arten väddnätfjäril, och att uppgiften om att väddnätfjärilen flyger väsentligt längre sträckor än vad som tidigare har varit känt är alltför osäker för att kunna ligga till grund för domstolens beslut.

I domen föreskrivs villkor som innebär att bolaget ska skapa och restaurera ”effektivt habitat” för väddnätfjärilen i anslutning till det habitat som delvis försvinner och att de nya livsmiljöerna måste vara ”funktionella” innan det södra utökningsområdet tas i anspråk.

Vi anser att formuleringarna är otydliga vilket försvårar eller omöjliggör kontroll av att villkoren är uppfyllda. Avser domstolen att det räcker att med att miljöerna är iordningställda, eller krävs det också att arterna visar livskraftiga bestånd på de nya platserna? Vi anser att det sistnämnda kravet ska gälla.

7.8.7 Hejnum Kallgate

Domstolen skriver att verksamheten enligt Cementa inte påverkar vattenförhållandena i den berörda delen av Natura 2000-området eftersom grundvattennivåerna redan under vegetationsperioden är naturligt låga.

Vi anser att hänsyn måste tas tid alla tider på året.

För Naturskyddsföreningen Gotland

Anncatrin Hjernquist

Ordförande

anncatrin@hjernquist.se

Anders Lekander

Sekreterare

anders.lekander@gotlandskaninen.se